BENDROJO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. birželio 30 d.*

„Deliktinė atsakomybė – Valstybės pagalba – Bankų sektorius – Pagal privatinę teisę reglamentuojamo bankų konsorciumo vykdomo vieno iš jo narių rekapitalizavimo projektas – Valstybės narės centrinio banko leidimas taikyti intervencinę priemonę – Atsisakymas gelbėti ir pertvarkymo procedūros inicijavimas – Direktyvos 2014/49/EB ir 2014/59/ES – Sprendimas neteikti prieštaravimų – Prašymai pateikti informaciją ir Komisijos pozicija, išreikšta per preliminaraus tyrimo etapą – Priežastinio ryšio nebuvimas“

Byloje T-635/19

Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro, įsteigtas Pezare (Italija),

Montani Antaldi Srl, įsteigta Pezare,

Fondazione Cassa di Risparmio di Fano, įsteigtas Fane (Italija),

Fondazione Cassa di Risparmio di Jesi, įsteigtas Jesi (Italija),

Fondazione Cassa di Risparmio della Provincia di Macerata, įsteigtas Mačeratoje (Italija),

atstovaujami advokatų A. Sandulli ir B. Cimino,

ieškovai,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą P. Stancanelli, I. Barcew, A. Bouchagiar ir D. Recchia,

atsakovę,

dėl SESV 268 straipsniu grindžiamo prašymo atlyginti turtinę žalą, kurią ieškovai tariamai patyrė dėl, be kita ko, neteisėtų Komisijos veiksmų, kurie užkirto kelią išgelbėti *Banca delle Marche*,

BENDRASIS TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro pirmininko pareigas einantis Z. Csehi, teisėjai G. De Baere ir G. Steinfatt (pranešėja),

posėdžio sekretorius J. Palacio González, vyriausiasis administratorius,

* Proceso kalba: italų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. sausio 21 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

1 Ieškiniu ieškovai *Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro*, *Montani Antaldi Srl, Fondazione Cassa di Risparmio di Fano*, *Fondazione Cassa di Risparmio di Jesi* ir *Fondazione Cassa di Risparmio della Provincia di Macerata* siekia, kad kiltų Europos Sąjungos deliktinė atsakomybė pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą, motyvuodami tuo, kad Europos Komisija tariamai neteisėtais veiksmais, be kita ko, nederamu spaudimu Italijos valdžios institucijoms, ypač Italijos Respublikos centriniam bankui – *la Banca d'Italia* (toliau – Italijos bankas), užkirto kelią išgelbėti *Banca delle Marche*, kurio akcininkai ir subordinuotųjų obligacijų turėtojai buvo ieškovai, o tai padarė jiems žalos. Konkrečiau kalbant, Komisija užkirto kelią gelbėjimui, kurį būtų vykdęs *Fondo interbancario di tutela dei depositi* (Tarpbankinis indėlių apsaugos fondas; toliau – FITD), Italijos indėlių garantijų sistema, veikianti privatinės teisės reglamentuojamo bankų, valdančių nuosavas lėšas, konsorciumo forma, ir paskatino Italijos valdžios institucijas, be kita ko, Italijos banką, kaip kompetentingą nacionalinę instituciją, pradėti *Banca delle Marche* pertvarkymo procedūrą pagal Italijos teisės akto, perkeliančio 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, direktyvos
2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012 (OL L 173, 2014, p. 190), normas.

2 *Banca delle Marche*, įsteigtas susijungus Mačeratos (Italija), Pezaro (Italija) ir Jesi (Italija) taupomiesiems bankams, buvo pagrindinis Italijos Markės regiono bankas. 2015 m. rugsėjo 30 d. jis vis dar valdė maždaug 300 filialų tinklą, kurio bendras turtas siekė 14,713 mlrd. EUR, surinkti taupomieji indėliai – 13,527 mlrd. EUR, o grynosios paskolos – 12,237 mlrd. EUR.

3 2012 m. sausio 9 d. Italijos bankas konstatavo, kad *Banca delle Marche* rodė „didėjančių sunkumų požymius“, ir pabrėžė, jog atlikus patikrinimus paaiškėjo didelių vidaus kontrolės sistemų trūkumų, dėl kurių neišvengiamai kils „reikšmingas poveikis <…> kredito ir finansų rizikai“.

4 2013 m. birželio 25 d. Italijos bankas pažymėjo, kad *Banca delle Marche* susidūrė su „reikšmingu techninių aspektų pablogėjimu, be kita ko, susijusiu su kreditų rizika ir iš to kylančiomis pasekmėmis pelningumui bei nuosavų lėšų pakankamumui“.

5 2013 m. spalio 8 d. Italijos bankas pasiūlė *Ministero dell'Economia e delle Finanze* (Ekonomikos ir finansų ministerijai) taikyti *Banca delle Marche* specialųjį administravimą pagal *Testo Unico Bancario italiano* (Bendrasis bankų įstatymas), priimto pagal 1993 m. rugsėjo 1 d. *decreto legislativo* (Įstatyminis dekretas) Nr. 385 (GURI, Nr. 230, 1993 m. rugsėjo 30 d., paprastasis priedas Nr. 92), 70 ir 98 straipsnius dėl, be kita ko, „didelių <…> sutrikimų ir pažeidimų“. Tuo metu *Banca delle Marche* apskaitoje buvo 20,9 mlrd. EUR surinktų lėšų, reguliuojamas nuosavas kapitalas siekė 996 mln. EUR, bendras nuosavo kapitalo santykis sudarė 6,65 % ir buvo numatomas deficitas, atsižvelgiant į 202 mln. EUR rizikos ribojimo reikalavimus.

6 2013 m. spalio 15 d. *Banca delle Marche* pradėtas taikyti specialusis administravimas. *Banca delle Marche* specialieji įgaliotiniai pirmą kartą mėgino išspręsti krizę, su kuria susidūrė šis bankas, pasitelkdami *Credito Fondiario SpA* (toliau – *FonSpa*) ir FITD intervencinę priemonę, dėl kurios 2014 m. rugsėjo 12 d. FITD paprašė Italijos banko leidimo, o 2014 m. gruodžio 3 d. jį gavo. Vis dėlto ši intervencinė priemonė nebuvo įgyvendinta dėl sunkumų, kilusių siekiant vykdyti *Banca delle Marche* rekapitalizavimą, nes *FonSpa* rinkoje negalėjo sukaupti visos reikalingų finansinių išteklių sumos.

7 2014 m. spalio 10 d. vykdydama preliminarų patikrinimo etapą, pradėtą savo iniciatyva dėl FITD numatytų intervencinių paramos priemonių kitam Italijos bankui – *Banca Tercas* (SA.39451 (2014/CP)) ir *Banca delle Marche* (SA.39543 (2014/CP)), Komisija išsiuntė Italijos valdžios institucijoms prašymą pateikti informaciją, pabrėždama, jog negalima atmesti to, kad minėtos intervencinės priemonės yra valstybės pagalba.

8 2014 m. gruodžio 18 d. rašte Komisija Italijos valdžios institucijoms nurodė, kad FITD pasiūlyta intervencinė priemonė *Banca delle Marche* gali būti valstybės pagalba ir kad tuo atveju, jei Italijos bankas svarstytų galimybę leisti taikyti tokią intervencinę priemonę, būtų tinkama, kad šios valdžios institucijos praneštų apie nagrinėjamą priemonę prieš ją patvirtinant, remiantis SESV 108 straipsnio 3 dalies reikalavimais.

9 2015 m. vasario 27 d. Komisija nusprendė pradėti oficialią tyrimo procedūrą dėl FITD intervencinių priemonių, skirtų *Banca Tercas* (SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN)) (OL C 136, 2015, p. 17). Šiame sprendime ji, be kita ko, nusprendė, kad šias intervencines priemones sudarė valstybės ištekliai ir jas galima priskirti Italijos valstybei.

10 2015 m. rugpjūčio 21 d. raštu dėl, be kita ko, procedūros SA.39543, susijusios su *Banca delle Marche*, Komisija priminė galimybę, kad atitinkama intervencinė priemonė gali reikšti valstybės pagalbą, ir paprašė Italijos valdžios institucijų pateikti atnaujintą informaciją šiuo klausimu bei susilaikyti nuo bet kokių FITD priemonių įgyvendinimo prieš pranešant apie jas Komisijai ir gaunant jos sprendimą.

11 2015 m. rugsėjo mėn. Italijos bankas pranešė Komisijai, kad rengiami krizių, su kuriomis susidūrė trys bankai, įskaitant *Banca delle Marche*, sprendimų planai ir kad juose numatyta: nuostolių padengimas iš rezervų ir kapitalo, kurį sudaro akcijos, subordinuotųjų skolų sumažinimas iki nulio arba konvertavimas ir kapitalo padidinimas, panaudojant privatų kapitalą arba FITD intervencines priemones.

12 Pasak specialiųjų įgaliotinių, 2015 m. rugsėjo 30 d. *Banca delle Marche* apskaita parodė, kad bankas turėjo grynojo nuosavo kapitalo, t. y. 13 mln. EUR apskaitinės akcijų vertės, bet ir 1,432 mlrd. EUR turtinių įsipareigojimų deficitą.

13 2015 m. spalio 8 d. FITD nustatė ir patvirtino pagrindinius antrojo mėginimo taikyti intervencines paramos priemones, t. y. 1,2 mlrd. EUR kapitalo injekciją *Banca delle Marche*, elementus, „panaudojant finansavimą, kuris [buvo] pradėjęs tapti veiksmingu tam tikrų konsorciumo nariais esančių bankų dėka“, kartu su konsultacinės bendrovės parengtu šio banko restruktūrizavimo planu, ir 2015 m. spalio 9 ir 15 d. raštais apie tai informavo Italijos banką. 2015 m. spalio 9 d. rašte FITD paaiškino, kad, vadovaujantis minėtais pagrindiniais elementais, pirma, jo intervencinė priemonė bus įgyvendinama po to, kai Direktyva 2014/59 bus perkelta į nacionalinę teisę (žr. šio sprendimo 1 punktą), ir, antra, konkreti jos įgyvendinimo tvarka bus pateikta FITD valdybai po to, kai bus apibrėžtas sandoris dėl kapitalo, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad

intervencinė priemonė bus įgyvendinama finansuojant bankų konsorciumui pagal rinkos sąlygas. Galiausiai buvo nurodyta, kad visa ši operacija priklauso, be kita ko, nuo Italijos banko pritarimo FITD įstatų pakeitimui, siekiant įvesti naują *ex ante* įnašo mechanizmą, ir nuo kapitalo didinimo teisinio įgyvendinimo.

14 2015 m. spalio mėn. Italijos bankas perdavė Komisijai pranešimą „Sprendimo dėl *Banca delle Marche* grupės tvarka“, primindamas apie minėto banko apskaitos padėtį, tai, kad jam buvo taikomas specialusis administravimas, nesėkmingą mėginimą gelbėti šį banką *FonSpa* pagalba, taip pat FITD patvirtintą restruktūrizavimo planą, kurį parengė konsultacinė bendrovė. Italijos bankas iš to padarė išvadą, kad, atsižvelgiant į tai, jog 2015 m. gruodžio 31 d. buvo daroma prielaida, kad akcininkų kapitalas artėja prie nulio, banko rekapitalizavimas bus įgyvendintas, pirma, sumažinant iki nulio arba konvertuojant subordinuotąsias skolas (iki 427,5 mln. EUR 2015 m. rugsėjo 30 d.) ir, antra, FITD padidinant to banko kapitalą iki 1,2 mlrd. EUR. Prie šio pranešimo buvo pridėti, be kita ko, 2015 m. spalio 9 d. FITD raštas (žr. šio sprendimo 13 punktą) ir minėtas restruktūrizavimo planas.

15 2015 m. lapkričio 4 d. raštu *Banca delle Marche* specialieji įgaliotiniai pranešė Italijos bankui apie gresiančią nemokumo situaciją ir nurodė nerimaujantys, kad šio banko gelbėjimas nebus įvykdytas laiku, atsižvelgiant į jo finansinę padėtį.

16 2015 m. lapkričio 16 d. Italijos Respublika perkėlė Direktyvą 2014/59 į nacionalinę teisę, priimdama *decreto legislativo* (Įstatyminis dekretas) Nr. 180/15 (GURI, Nr. 267, 2015 m. lapkričio 16 d., p. 1), kuriuo, be kita ko, Italijos banke įsteigtas pertvarkymo fondas (arba fondai), su galimybe deleguoti jo funkcijas indėlių garantijų sistemai, pripažintai pagal Bendrojo bankų įstatymo 96 straipsnį (žr. minėto dekreto 78–86 straipsnius), kaip antai FITD.

17 2015 m. lapkričio 19 d. bendru raštu Komisijos nariai J. Hill ir M. Vestager, kurie tuo metu buvo atsakingi, pirma, už finansinį stabilumą, finansines paslaugas ir kapitalo rinkų sąjungą, ir, antra – už konkurenciją, informavo Italijos valdžios institucijas apie tai, kaip jie aiškina 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/49/ES dėl indėlių garantijų sistemų (OL L 173, 2014, p. 149), siejamoje su Direktyva 2014/59, nustatytus reikalavimus, ir, konkrečiau kalbant, atkreipė jų dėmesį į tai, kad indėlių garantijų sistemos naudojimui, siekiant rekapitalizuoti banką pagal Direktyvos 2014/49 11 straipsnio 3 dalį, buvo taikomos valstybės pagalbos taisyklės. Taigi, remiantis šiuo raštu, jeigu padaroma išvada, kad naudojimasis tokia sistema reiškia valstybės pagalbos suteikimą, banko pertvarkymas turi būti numatytas atsižvelgiant į Direktyvą 2014/59, kurioje bet kokia „nepaprastoji viešoji finansinė parama“ pripažįstama kaip „valstybės pagalba, kuri teikiama įstaigos gyvybingumui, likvidumui arba mokumui išsaugoti arba atkurti“. Todėl turi būti taikomos pastarosios direktyvos sąlygos. Kita vertus, jeigu indėlių garantijų sistemos naudojimas nebūtų pripažintas valstybės pagalba, o veikiau būtų laikomas visiškai privačiu įsikišimu, tai nelemtų pertvarkymo pagal šią direktyvą.

18 2015 m. lapkričio 21 d. Italijos bankas, remdamasis Įstatyminio dekreto Nr. 180/15 32 straipsniu, pradėjo *Banca delle Marche* pertvarkymo procedūrą; 2015 m. lapkričio 22 d. Ekonomikos ir finansų ministerijos suteikė tam pritarimą. Apie pertvarkymo projektą Komisijai buvo pranešta 2015 m. lapkričio 20 d.

19 „*Banca delle Marche* pertvarkymo projekte“ Italijos bankas, be kita ko, pažymėjo, kad FITD negalėjo įvykdyti *Banca delle Marche* rekapitalizavimo, nesant „išankstinio teigiamo Komisijos įvertinimo <…> dėl [šios operacijos] suderinamumo su [Sąjungos] taisyklėmis valstybės pagalbos srityje“. Atlikdamas „preliminarų vertinimą“, susijusį su pertvarkymo procedūros inicijavimo

sąlygomis, kaip tai suprantama pagal Įstatyminio dekreto Nr. 180/15 25 straipsnį ir Direktyvos 2014/59 36 straipsnio 9 dalį, Italijos bankas konstatavo, kad *Banca delle Marche* nevykdo įsipareigojimų, o tai rodė 1,445 mlrd. EUR nuostoliai ir 1,432 mlrd. EUR turtinių įsipareigojimų deficitas, paskelbti 2015 m. rugsėjo 30 d. Italijos banko teigimu, per specialiojo administravimo procedūrą nebuvo įmanoma nustatyti privataus sektoriaus intervencinės priemonės, galinčios išspręsti krizinę situaciją, su kuria susidūrė *Banca delle Marche*. Be to, FITD intervencinė priemonė, taikytina šiam bankui, pasirodė neįgyvendinama ir netinkama greitai išspręsti krizę. Iš tiesų, atsižvelgiant į tai, kad garantijų sistemų intervencinėms priemonėms Komisija priskiria viešą pobūdį, siekiant įgyvendinti numatytą intervencinę priemonę reikėjo išankstinio Komisijos leidimo dėl jos suderinamumo su Sąjungos taisyklėmis valstybės pagalbos srityje. Ši operacija buvo pateikta Komisijai, tačiau ji negalėjo būti įgyvendinta negavus jos išankstinio teigiamo įvertinimo. Šį preliminarų vertinimą patvirtino 2016 m. balandžio mėn. galutinis vertinimas, atliktas Italijos banko įgalioto nepriklausomo eksperto.

20 Italijos banko pasiūlytą *Banca delle Marche* pertvarkymą sudarė šio banko turto ir įsipareigojimų perdavimas naujai įsteigtam laikinam bankui, t. y. *Nuova Banca delle Marche SpA* (toliau – laikinas bankas), kurio kapitalą pasirašė naujai sukurtas pertvarkymo fondas, naudodamasis bankų sektoriaus įnašais, kad būtų galima išlaikyti pagrindinę *Banca delle Marche* veiklą, kol jis bus parduotas taikant atvirą ir nediskriminuojančią procedūrą. Tuo pat metu buvo numatyta, pirma, vėlesnis sumažėjusio laikino banko turto, vadinamo neveiksniomis paskolomis, perleidimas naujajai specialiosios paskirties įmonei, skirtai turtui valdyti, arba blogam bankui (*bad bank*), t. y. *REV – Gestione Crediti SpA*, kurį kontroliuoja pertvarkymo fondas, už pirkimo kainą, atitinkančią maždaug 18 % pradinės vertės, antra, visiškas rezervų ir akcinio kapitalo nuvertėjimas, dėl kurio panaikinamos administracinės ir turtinės teisės (*write down*), ir, trečia, subordinuotųjų obligacijų, kaip „buvusio“ *Banca delle Marche*, tapusio „tuščiu kiautu“, įsipareigojimų, atsisakymas, be galimybės jų turėtojams susigrąžinti savo skolas. Šiai pagalbai, numatytai siekiant įgyvendinti *Banca delle Marche* pertvarkymo operacijas, buvo taikoma, pirma, „pirmoji priemonė“, apimanti kapitalo injekciją, skirtą padengti neigiamoms laikino banko nuosavoms lėšoms iki 1,005 mlrd. EUR, ir šio banko rekapitalizavimą iki 1,041 mlrd. EUR, ir, antra, „antroji priemonė“, apimanti sumažėjusio turto, siekiančio 916 mln. EUR, perkėlimą blogam bankui.

21 2015 m. lapkričio 22 d. Komisija, atlikusi preliminarų tyrimo etapą, priėmė Sprendimą C(2015) 8371 *final* dėl valstybės pagalbos SA.39543 (2015/N), kurią įgyvendino Italija – Pagalba *Banca delle Marche* pertvarkymui, nepateikusi prieštaravimų dėl pagalbos priemonių, numatytų pertvarkant *Banca delle Marche*, motyvuodama tuo, kad jos buvo suderinamos su vidaus rinka, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą. Tą dieną *Banca delle Marche* nuosavų lėšų likutis buvo neigiamas ir siekė 1,412 mlrd. EUR.

22 2015 m. lapkričio 26 d. neeilinis FITD konsorciumo nariais esančių bankų susirinkimas patvirtino įstatų pakeitimus, leidžiančius „savanorišką“ FITD *ex ante* intervencinę priemonę. Šiuos pakeitimus vėliau patvirtino Italijos bankas.

23 Nuo 2015 m. lapkričio 22 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d. laikinas bankas užfiksavo apie 12 mln. EUR grynųjų nuostolių. Be to, 2016 m. jis patyrė apie 775 mln. EUR nuostolių, iš kurių 668,7 mln. EUR – dėl tolesnio mažai veiksnių paskolų blogėjimo.

24 2015 m. gruodžio 9 d. Italijos banko Priežiūros departamento vadovą apklausė *Camera dei deputati* (Deputatų Rūmai, Italija) Finansų komitetas. Iš šios apklausos protokolo, be kita ko, matyti, kad:

„[*Banco delle Marche* specialiųjų įgaliotinų] administravimas tęsėsi ilgai <…> Būtent tuo metu paaiškėjo, kad F[ITD] <…> galėtų susidoroti su rizika, susijusia su neveiksniomis paskolomis. [FITD] intervencinė priemonė kartu su kitų bankų suteiktais ištekliais būtų leidusi sukurti pagrindus išeiti iš krizės, neprarandant nė vieno kreditoriaus <…> To nebuvo įmanoma padaryti atsižvelgiant į Komisijos tarnybų <…> išankstinę nuomonę, kuriai mes nepritarėme, pagal kurią [FITD] intervencinės priemonės turėtų būti prilygintos valstybės pagalbai <…>

Kaip jau minėjau, [FITD] atidžiai apsvarstė ir išsamiai apibrėžė šį intervencijos būdą <…> Tačiau jos įgyvendinti nebuvo įmanoma, nes FITD intervencinę priemonę Komisijos tarnybos <…> pripažino valstybės pagalba, pasinaudojimą ja prilygindamos valstybės lėšų naudojimui. Kaip jau pažymėjau, mes nepritariame šiam požiūriui. Italijoje garantijų sistemos yra privatūs subjektai; dėl jų intervencinių priemonių, alternatyvių indėlių grąžinimui sprendžiama savarankiškai ir jos finansuojamos taip pat iš privačių išteklių <…>“

25 2015 m. gruodžio 23 d. Komisija priėmė Sprendimą (ES) 2016/1208 dėl valstybės pagalbos SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN), kurią Italija suteikė *Banca Tercas* (OL L 203, 2016, p. 1, toliau – sprendimas dėl *Banca Tercas*), pripažindama atitinkamas FITD intervencines priemones neteisėta ir su vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba bei nurodydama ją grąžinti.

26 2016 m. kovo 25 d. interneto svetainėje paskelbtame pranešime „*Banco delle Marche* krizė“ Italijos bankas iš esmės priminė, kad, be kita ko, 2014 m. spalio mėn. Komisija pateikė Italijos valdžios institucijoms prašymą pateikti informaciją apie numatytas FITD intervencines priemones, skirtas *Banca Tercas* ir *Banca delle Marche*, atsižvelgiant į tai, kad jos gali būti valstybės pagalba. Vėliau šios valdžios institucijos, pasitelkdamos Italijos banko techninę pagalbą, pradėjo ilgas konsultacijas su Komisijos tarnybomis, apimančias daugybę pasikeitimų elektroniniais laiškais ir Italijos pareigūnų tarnybinių kelionių į Briuselį (Belgiją), per kurias jie bandė įtikinti Komisiją, kad valstybės pagalbos prielaida yra nepagrįsta. Italijos banko teigimu, vis dėlto buvo būtina gauti išankstinį Komisijos leidimą dėl FITD intervencinės priemonės; priešingu atveju jos įgyvendinimas lemtų oficialiai pradėtą ginčą su Komisija, kuris turėtų būti nagrinėjamas Sąjungos teismuose, su visomis iš karto atsirandančiomis neigiamomis pasekmėmis. Komisijos tarnybos ir toliau nesutiko su šia intervencine priemone, net ir tokia forma, kokia buvo numatyta paskiausiai, kuri leido paskirstyti naštą (*burden sharing*) ir kuri bet kuriuo atveju būtų buvusi daug mažiau žalingas sprendimo būdas, nei galiausiai nustatytasis. Šis požiūris oficialiai aukščiausiu lygiu buvo patvirtintas 2015 m. lapkričio 19 d. Komisijos narių J. Hill ir M. Vestager rašte.

27 Ieškovams pareiškus ieškinį Italijos bankui ir Ekonomikos ir finansų ministerijai dėl pertvarkymo priemonių, priimtų dėl *Banca delle Marche*, panaikinimo ir žalos, patirtos dėl šio pertvarkymo, atlyginimo, 2016 m. gruodžio 30 d. sprendimu (byla Nr. 12884/2016) *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) atmetė ieškovų reikalavimus.

28 2017 m., kai buvo parduotas laikinas bankas, buvo būtina nauja valstybės pagalba, kurią sudarė, be kita ko, 556 mln. EUR rekapitalizavimas iš pertvarkymo fondo, o nustatyta pardavimo kaina buvo simbolinė 1 EUR suma (žr. 2017 m. balandžio 30 d. Komisijos sprendimą C(2017) 3000 *final* dėl valstybės pagalbos SA.39543 (2017/N-2), SA.41134 (2017/N-2), SA.43547 (2017/N-2) (OL C 140, 2018, p. 1)).

29 2019 m. sausio 22 d. sprendimu (byla Nr. 00550/2019) *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) atmetė ieškovų apeliacinį skundą dėl *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas) sprendimo.

30 2019 m. kovo 19 d. Sprendimu *Italija ir kt. / Komisija* (T-98/16, T-196/16 ir T-198/16, EU:T:2019:167) Bendrasis Teismas panaikino sprendimą dėl *Banca Tercas*.

31 2019 m. gegužės 29 d. Komisija pateikė apeliacinį skundą dėl 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Italija ir kt. / Komisija* (T-98/16, T-196/16 ir T-198/16, EU:T:2019:167); jis buvo įregistruotas bylos numeriu C-425/19 P.

32 Ieškovams pateikus prašymą peržiūrėti sprendimą, *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) 2019 m. spalio 7 d. nutartimi (byla Nr. 03465/2019) sustabdė jos sprendimo, nurodyto šio sprendimo 29 punkte, peržiūros procedūrą, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą, užbaigsiantį procesą byloje C-425/19 P.

33 2019 m. lapkričio 13 d. Nutartimi *Komisija / Italija ir kt.* (C-425/19 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:980) Teisingumo Teismo pirmininkas atmetė ieškovų prašymą leisti įstoti į bylą palaikyti ieškovų pirmojoje instancijoje reikalavimų, motyvuodamas tuo, kad jie neįrodė suinteresuotumo bylos baigtimi byloje C-425/19 P, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 40 straipsnio antrą pastraipą.

34 2021 m. kovo 2 d. Sprendimu *Komisija / Italija ir kt.* (C-425/19 P, EU:C:2021:154) Teisingumo Teismas atmetė Komisijos apeliacinį skundą dėl 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Italija ir kt. / Komisija* (T-98/16, T-196/16 ir T-198/16, EU:T:2019:167).

Procesas ir šalių reikalavimai

35 2019 m. rugsėjo 25 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo šį ieškovų ieškinį.

36 2020 m. vasario 14 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktame dublike ieškovai paprašė Bendrojo Teismo, remiantis Procedūros reglamento 91 straipsniu, nurodyti Komisijai pateikti visą administracinės bylos medžiagą, susijusią su byla „*Banca delle Marche* (SA.39543 2014/CP)“, įskaitant visus atsiliepime į ieškinį nurodytus „konfidencialius dokumentus“, kad būtų užtikrinta jų teisė į gynybą ir rungimosi principas, vadovaujantis Procedūros reglamento 103 straipsnio nuostatomis.

37 Po to, kai Komisija paprašė taikyti tyrimo priemonę ir nurodyti ieškovams pateikti 2015 m. spalio 8 d. FITD valdybos susirinkimo protokolą bei visus kitus FITD pateiktus dokumentus, susijusius su 2015 m. spalio 9 d. raštu, ieškovai atskiru dokumentu (jį Bendrojo Teismo kanceliarija gavo 2020 m. balandžio 14 d.), papildydami ieškinio A.7 priedą, pateikė naują pasiūlymą dėl įrodymų, susijusių su minėtais dokumentais. 2020 m. birželio 25 d. pastabose Komisija neprieštaravo, kad šie įrodymai būtų pridėti prie bylos medžiagos ir Bendrasis Teismas į juos atsižvelgtų.

38 Teisėjos pranešėjos siūlymu Bendrasis Teismas (trečioji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį ir, taikydamas Procedūros reglamento 89 straipsnyje numatytas proceso organizavimo priemones, paprašė Komisijos pateikti tariamai konfidencialius dokumentus, kuriuos ji nurodė atsiliepime į ieškinį. Komisija pateikė minėtus dokumentus per nustatytą terminą, patikslindama, kad nebelaiko jų konfidencialiais.

39 Šalys buvo išklausytos ir atsakė į Bendrojo Teismo pateiktus klausimus per 2021 m. sausio 21 d. posėdį.

40 Ieškovai Bendrojo Teismo prašo:

– nustatyti ir konstatuoti Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimą dėl to, kad Komisija neteisėtais nurodymais, apie kuriuos buvo pranešta Italijos valdžios institucijoms, užkirto kelią FITD vykdyti *Banca delle Marche* rekapitalizavimą,

– priteisti iš Komisijos jų patirtą žalą, įvertintą pagal ieškinio 43–51 punktuose nurodytus kriterijus, arba sumą, kurią Bendrasis Teismas pripažins teisinga,

– priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

41 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

– atmesti ieškinį kaip nepagrįstą,

– priteisti iš ieškovų bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

Dėl Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlygų

42 Remiantis suformuota jurisprudencija, Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimas siejamas su visų sąlygų įvykdymu, t. y. turi būti padarytas pakankamai aiškus teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims, pažeidimas, turi būti padaryta reali žala ir turi egzistuoti priežastinis ryšys tarp subjektui, kuris atliko veiksmus, tenkančios pareigos pažeidimo ir nukentėjusių asmenų patirtos žalos (žr. 2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *HTTS / Taryba*, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

43 Kalbant konkrečiau apie SESV 340 straipsnio antroje pastraipoje nustatytą priežastinio ryšio sąlygą, iš jurisprudencijos matyti, kad ji susijusi su pakankamai tiesioginiu Sąjungos institucijų elgesio ir žalos priežastiniu ryšiu, kurį turi įrodyti ieškovas, todėl elgesys, dėl kurio priekaištaujama, turi būti pagrindinė žalos priežastis (žr. 2019 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Europos Sąjunga / Guardian Europe ir Guardian Europe / Europos Sąjunga*, C-447/17 P ir C-479/17 P, EU:C:2019:672, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

44 Be to, Sąjungos deliktinė atsakomybė negali atsirasti neįvykdžius visų sąlygų, kuriomis pagrįsta pareiga atlyginti žalą, apibrėžta SESV 340 straipsnio antroje pastraipoje (2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *FIAMM ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-120/06 P ir C-121/06 P, EU:C:2008:476, 165 punktas; taip pat žr. 2020 m. kovo 12 d. Nutarties *EMB Consulting ir kt. / ECB*, C-571/19 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2020:208, 29 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Iš to matyti, jog tam, kad ieškinys būtų atmestas, pakanka, kad nebūtų įvykdyta viena iš šių sąlygų.

45 Bendrasis Teismas mano, kad pirmiausia reikia išnagrinėti, ar egzistuoja pakankamai tiesioginis priežastinis ryšys tarp tariamai neteisėtų Komisijos veiksmų ir nurodytos žalos, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 43 punkte nurodytą jurisprudenciją.

Dėl pakankamai tiesioginio priežastinio ryšio egzistavimo

46 Ieškovai teigia, kad neteisėti veiksmai, dėl kurių priekaištaujama Komisijai, t. y. be kita ko, klaidingas valstybės pagalbos sąvokos, patvirtintos 2019 m. kovo 19 d. Sprendime *Italija ir kt. / Komisija* (T-98/16, T-196/16 ir T-198/16, EU:T:2019:167), taikymas, buvo reali ir išimtinė jų patirtos žalos priežastis. Iš tiesų nustatyta, kad, pirma, Italijos valdžios institucijos ieškojo bet kokių galimų alternatyvų, siekdamos išvengti *Banca delle Marche* pertvarkymo, tačiau dėl Komisijos prieštaravimo jos tapo neįmanomomis ir, antra, tokios alternatyvios priemonės būtų gerokai sumažinę žalingą poveikį atitinkamiems akcininkams ir obligacijų turėtojams. Ieškovai primena įvairias kontrolės procedūras, kurių nuo 2014 m. spalio mėn. Komisijos tarnybos ėmėsi dėl vykdomų gelbėjimo operacijų, be kita ko, taikomų *Banca Tercas* ir *Banca delle Marche*. Iš Italijos banko pranešimo dėl *Banca delle Marche* krizės matyti, kad vėliau Ekonomikos ir finansų ministerija, gavusi Italijos banko techninę pagalbą, pradėjo ilgas konsultacijas su Komisija, pasireiškusias daugybe pasikeitimų elektroniniais laiškais ir Italijos pareigūnų tarnybinių kelionių į Briuselį, nes Italijos valdžios institucijos buvo įsitikinusios, kad valstybės pagalbos prielaida yra nepagrįsta ir kad tuo buvo įmanoma įtikinti Komisiją. Nepaisant šių mėginimų įrodyti Italijos valdžios institucijų požiūrio teisėtumą, Komisija išsiuntė kelis „vis griežtesnio tono“ raštus, tarp kurių buvo kartotinis įspėjimas, kad, norint įgyvendinti tokią paramą *Banca delle Marche*, reikia iš anksto apie tai pranešti Komisijai ir laukti jos sprendimo. Ieškovų teigimu, kaip savo pranešime pažymi Italijos bankas, „[Komisijos] tarnybos atkakliai laikėsi nepritarimo FITD intervencinei priemonei, net ir vykdomai tokia forma, kokia buvo numatyta paskiausiai, leidžiančiai paskirstyti naštą (*burden sharing*), kuri bet kuriuo atveju būtų buvusi daug mažiau žalingas sprendimo būdas nei galiausiai nustatytasis“. Toks požiūris „oficialiai aukščiausiu lygiu buvo patvirtintas 2015 m. lapkričio 19 d. Komisijos narių J. Hill ir M. Vestager rašte“.

47 Ieškovai mano, kad ši neteisėta Komisijos pozicija visiškai paralyžiavo Italijos valdžios institucijų veiksmus. Kaip Italijos bankas pažymėjo savo pranešime, nurodytame šio sprendimo 46 punkte, buvo būtina gauti išankstinį Komisijos leidimą dėl FITD intervencinės priemonės, priešingu atveju jos įgyvendinimas lemtų oficialiai pradėtą ginčą su Komisija, kuris turėtų būti nagrinėjamas Sąjungos teismuose, su visomis iš karto atsirandančiomis neigiamomis pasekmėmis. Taigi savo veiksmais Komisija užkirto kelią išgelbėti *Banca delle Marche*, nepaisant Italijos valdžios institucijų pastangų.

48 Ieškovai nurodo, kad *Banca delle Marche* gelbėjimo, kurį būtų vykdęs FITD, pasekmės būtų buvę kitokios nei pasekmės, kylančios dėl pertvarkymo fondo intervencijos. Toks gelbėjimas būtų buvęs mažiau žalingas atitinkamiems akcininkams, kurie būtų galėję išlaikyti akcijų dalį ir toliau būti akcininkai bei kartu tikėtis, kad ateityje šio banko vertė atsigaus, kai jis vėl gaus pelno. Taigi savo galutinėje ataskaitoje *Banca delle Marche* specialieji įgaliotiniai patikslino, kad intervencinė priemonė, „vykdoma tokia forma, kokia buvo numatyta paskiausiai, leidžianti paskirstyti naštą (*burden sharing*), bet kuriuo atveju yra „daug mažiau žalingas sprendimo būdas nei galiausiai nustatytasis“. Iš tiesų 2015 m. spalio ir lapkričio mėn. FITD taikytina intervencinė priemonė būtų leidusi suteikti *Banca delle Marche* finansinių išteklių, reikalingų įveikti krizei, tęsiant veiklą, kaip tai patvirtino minėta galutinė ataskaita ir pats Italijos bankas, neaukojant kreditorių ir prarandant kuo mažiau akcininkų.

49 Komisija ginčija ieškovų argumentus. Vis dėlto per posėdį ji atsisakė ginčyti šio sprendimo 46 punkte nurodyto Italijos banko pranešimo priimtinumą, ir tai buvo pažymėta posėdžio protokole.

50 Pirmiausia Bendrasis Teismas primena, kad ieškovai iš esmės teigia, jog Komisijos veiksmai ir aktai užkirto kelią FITD intervencinei priemonei, o tai lėmė sprendimo dėl *Banca delle Marche* pertvarkymo priėmimą, įvykusį dėl to, kad Komisija neteisingai aiškino pagalbos sąvoką, nes klaidingai manė, jog FITD intervencinės priemonės, nepaisant jų privataus pobūdžio, laikytinos Italijos valstybei priskirtinomis priemonėmis, apimančiomis valstybės išteklius.

51 Reikia konstatuoti, kad šio sprendimo 7 ir paskesniuose punktuose nurodytuose Komisijos raštuose ir preliminariose pozicijose, priimtose per preliminarų tyrimo etapą ir susijusiose su *Banca delle Marche* padėtimi, nepateikiama jokio teisinio vertinimo atsižvelgiant į pagalbos sąvokos kriterijus.

52 Taigi, pirma, 2014 m. spalio 10 d. prašyme pateikti informaciją Komisija tik pažymėjo, kad negalima atmesti to, jog FITD numatytos intervencinės priemonės, skirtos *Banca Tercas* ir *Banca delle Marche*, gali būti valstybės pagalba (žr. šio sprendimo 7 punktą).

53 Antra, 2014 m. gruodžio 18 d. rašte Komisija taip pat tik nurodė Italijos valdžios institucijoms, kad FITD pasiūlyta paramos *Banca delle Marche* priemonė galėtų būti laikoma valstybės pagalba ir kad tuo atveju, jei Italijos bankas svarstytų leisti tokią intervencinę priemonę, būtų tinkama, kad šios institucijos praneštų apie nagrinėjamą priemonę prieš jai išduodant leidimą pagal SESV 108 straipsnio 3 dalies reikalavimus (žr. šio sprendimo 8 punktą).

54 Trečia, 2015 m. rugpjūčio 21 d. rašte, be kita ko, dėl procedūros SA.39543, susijusios su *Banca delle Marche*, Komisija tik priminė galimybę, kad numatyta intervencinė priemonė galėtų būti valstybės pagalba, ir paprašė Italijos valdžios institucijų pateikti jai atnaujintą informaciją šiuo klausimu bei susilaikyti nuo bet kokių FITD priemonių įgyvendinimo prieš pranešant apie jas Komisijai ir gaunant jos sprendimą (žr. šio sprendimo 10 punktą).

55 Ketvirta, 2015 m. lapkričio 19 d. raštu, t. y. tik vieną dieną prieš tai, kai Italijos valdžios institucijos pranešė Komisijai apie 2015 m. lapkričio 21 d. inicijuojamą *Banca delle Marche* pertvarkymo procedūrą (žr. šio sprendimo 18 punktą), Komisijos nariai J. Hill ir M. Vestager informavo minėtas institucijas tik apie tai, kaip jie aiškina direktyvose 2014/49 ir 2014/59 bei valstybės pagalbos taisyklėse nustatytus bendrus reikalavimus. Konkrečiau kalbant, jie atkreipė dėmesį į tai, kad siekiant rekapitalizuoti banką pagal Direktyvos 2014/49 11 straipsnio 3 dalį indėlių garantijų sistemos naudojimui taikomos valstybės pagalbos taisyklės, kartu pripažįstant, kad, jeigu minėtos sistemos naudojimas būtų kvalifikuojamas ne kaip valstybės pagalba, o kaip visiškai privatus įsikišimas, jis nelemtų pertvarkymo pagal šią direktyvą (žr. šio sprendimo 17 ir 18 punktus).

56 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ši Komisijos pozicija, pateikta prieš inicijuojant *Banca delle Marche* pertvarkymo procedūrą, buvo tik procedūrinio pobūdžio, primenanti Italijos valdžios institucijoms apie būtinybę iš anksto pranešti apie galimas pagalbos priemones, be kita ko, šiam bankui ir nepradėti jų įgyvendinti. Šia pozicija nebuvo išsakyta nuomonė dėl konkrečios priemonės, nes jokia priemonė dar nebuvo aiškiai apibrėžta arba apie ją pranešta; ji taip pat nenurodė to, kaip Komisija šiuo klausimu aiškintų pagalbos sąvoką, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

57 Tiesa, iš Italijos banko dokumentų, pateiktų po šio sprendimo 52–55 punktuose nurodytų įvykių, matyti, kad jis buvo įsitikinęs, jog Komisijos tarnybos manė, kad FITD intervencinės priemonės įsipareigojimų nevykdančiam bankui galėjo būti laikomos valstybės pagalba, be kita ko, dėl to, kad jos buvo priskirtinos Italijos valstybei ir gautos iš išteklių, kuriuos ši kontroliavo. Iš tiesų atlikdamas preliminarų *Banca delle Marche* pertvarkymo procedūros inicijavimo sąlygų

vertinimą Italijos bankas iš esmės priminė, kad apie bet kokią galimą FITD paramos *Banca delle Marche* priemonę reikėjo pranešti Komisijai ir gauti jos išankstinį leidimą dėl tokios priemonės suderinamumo su Sąjungos taisyklėmis valstybės pagalbos srityje (žr. šio sprendimo 19 punktą). Be to, vieno iš jo darbuotojų parodymai ir pranešimas dėl *Banca delle Marche* krizės įrodo, kad per administracinę procedūrą Komisijos tarnybos išreiškė nuomonę, jog FITD paramos priemonės atitinkamais atvejais yra valstybės pagalba, be kita ko, motyvuojant tuo, kad jo finansiniai ištekliai buvo valstybinio arba viešojo pobūdžio. Taigi šių parodymų protokole nurodyta, kad, skirtingai nei Italijos valdžios institucijos ir Italijos bankas, Komisija manė, jog FITD intervencines priemones reikia prilyginti valstybės pagalbai, jo išteklius pripažįstant valstybės lėšomis (žr. šio sprendimo 24 punktą). Priešingai, nei teigia Komisija, šių parodymų turinį patvirtina Italijos banko pranešimas dėl *Banca delle Marche* krizės, kuriame aiškiai nurodyta, kad Italijos valdžios institucijos ir Italijos bankas nesėkmingai mėgino įtikinti Komisijos tarnybas, jog FITD numatytų intervencinių priemonių, skirtų *Banca Tercas* ir *Banca delle Marche*, negalima laikyti valstybės pagalba (žr. šio sprendimo 26 punktą).

58 Vis dėlto iš šių įrodymų nematyti, kad atitinkamame etape, t. y. prieš Italijos bankui ir Ekonomikos ir finansų ministerijai, įgyvendinantiems savo kompetenciją ir diskreciją (šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Taryba ir kt. / K. Chrysostomides & Co. ir kt.*, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ir C-604/18 P, EU:C:2020:1028, 106–108 punktus), priimant sprendimą inicijuoti *Banca delle Marche* pertvarkymą, Komisija dėl šio sprendimo 57 punkte nurodytų priežasčių grasino Italijos valdžios institucijoms stabdyti arba uždrausti galimų FITD intervencinių priemonių taikymą *Banca delle Marche*, atsižvelgiant į SESV 107 straipsnį, arba darė spaudimą šiuo klausimu.

59 Šiuo klausimu ieškovai nepagrįstai remiasi sprendimu pradėti oficialią tyrimo procedūrą dėl FITD intervencinių priemonių taikymo *Banca Tercas*, priimtu 2015 m. vasario 27 d., taigi likus keliems mėnesiams iki *Banca delle Marche* pertvarkymo procedūros inicijavimo, kuriame Komisija laikėsi nuomonės, kad ši intervencinė priemonė atitinka priskirtinumo ir valstybės išteklių kriterijus (žr. minėto sprendimo pradėti procedūrą 45–61 punktus ir šio sprendimo 9 punktą). Priešingai nei šių paramos *Banca Tercas* priemonių atveju, prieš priimant sprendimą dėl *Banca delle Marche* pertvarkymo nebuvo nei ryžtingų FITD intervencinių priemonių, taikytinų *Banca delle Marche*, projekto, nei prašymo Italijos bankui leisti vykdyti tokį projektą (žr. šio sprendimo 13 punktą), nei oficialaus pranešimo apie tokį projektą ar kitos priežasties, dėl kurios Komisija turėtų pradėti oficialią tyrimo procedūrą šiuo klausimu. Tokiomis aplinkybėmis šiame etape Komisija iš tiesų negalėjo pakankamai tiksliai žinoti, ar galima FITD numatyta intervencinė priemonė, taikytina *Banca delle Marche*, galėjo atitikti valstybės pagalbos kriterijus.

60 Priešingai, iš Italijos banko atlikto preliminaraus vertinimo, dėl kurio buvo pradėta pertvarkymo procedūra (žr. šio sprendimo 19 punktą), matyti, kad šiam sprendimui lemiamos reikšmės turėjo tai, kad *Banca delle Marche* nevykdė įsipareigojimų, ką įrodo 2015 m. rugsėjo 30 d. paskelbti 1,445 mlrd. EUR dydžio bendri nuostoliai ir 1,432 mlrd. EUR dydžio turtinių įsipareigojimų deficitas, bei tai, kad per specialiojo administravimo procedūrą nebuvo įmanoma nustatyti privataus sektoriaus intervencinių priemonių, galinčių išspręsti jo krizinę situaciją. Taigi Italijos bankas pabrėžė, kad FITD intervencinė priemonė pasirodė neįgyvendinama ir neatitiko reikalavimo greitai išspręsti krizę. Šiomis aplinkybėmis Italijos banko priminta aplinkybė, kad norint įgyvendinti tokią intervencinę priemonę reikėjo išankstinio Komisijos leidimo pagal valstybės pagalbos taisykles, žinoma, buvo papildomas aspektas, prieštaraujantis tokiam greitam krizės sprendimo būdui, tačiau, atsižvelgiant į dar neišsamų FITD intervencinės priemonės, taikytinos *Banca delle Marche*, projekto pobūdį (žr. šio sprendimo 59 punktą), tai savaime neturėjo lemiamos reikšmės šių institucijų galiausiai priimtam sprendimui dėl pertvarkymo. Be

to, kadangi Italijos bankas nurodė, kad ši intervencinė priemonė buvo pateikta Komisijai, tačiau jos nebuvo galima įgyvendinti be jos išankstinio teigiamo įvertinimo, jis aiškiai nurodė pranešimą „Sprendimo dėl *Banca delle Marche* grupės tvarka“ (žr. šio sprendimo 14 punktą), dėl kurio pakanka pažymėti, kad priemonės pateikimas Komisijai negali būti prilygintas oficialiam pranešimui apie ryžtingos ir konkrečios intervencinės priemonės projektą, kurį Komisija būtų galėjusi uždrausti arba leisti.

61 Pirma, šį vertinimą patvirtina tai, kad 2015 m. spalio 8 d. FITD nustatė tik pagrindinius antrojo mėginimo taikyti intervencinę paramos *Banca delle Marche* priemonę elementus, kurie apėmė 1,2 mlrd. EUR kapitalo injekciją minėtam bankui kartu su restruktūrizavimo planu, apie kurį jis pranešė Italijos bankui 2015 m. spalio 9 ir 15 d. raštais. 2015 m. spalio 9 d. rašte FITD nurodė, kad, remiantis minėtais pagrindiniais elementais, pirma, jo intervencinė priemonė bus vykdoma tik perkėlus Direktyvą 2014/59 į nacionalinę teisę ir Italijos bankui patvirtinus jo įstatų pakeitimą, būtiną minėtai priemonei įgyvendinti, ir, antra, jos konkreti tvarka bus pateikta FITD valdybai po to, kai bus apibrėžtas sandoris dėl kapitalo, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad intervencinė priemonė bus įgyvendinama finansuojant bankų konsorciumui pagal rinkos sąlygas (žr. šio sprendimo 13 punktą). Taigi, kaip teigia Komisija, FITD organai dar toli gražu nebuvo nusprendę dėl tikslaus tokios intervencinės priemonės turinio ir teikimo tvarkos, todėl, skirtingai nei dėl pirmosios FITD pasiūlytos, bet neįgyvendintos, intervencinės priemonės (žr. šio sprendimo 6 punktą), šiuo atveju Italijos banko leidimo nebuvo prašoma nei minėtame rašte, nei vėliau. Iš tiesų, priešingai nei 2014 m. rugsėjo 12 d. FITD rašto Italijos bankui dėl intervencinės priemonės projekto, kurį remia *FonSpa*, jo 2015 m. spalio 9 ir 15 d. raštų negalima aiškinti kaip tokių prašymų suteikti leidimą. Atsakydami į Bendrojo Teismo per posėdį šiuo aspektu pateiktą konkretų klausimą ieškovai pabrėžė, kad šiame etape užsakyta konsultacinė bendrovė jau buvo patvirtinusi FITD numatytą intervencinę priemonę ir kad minėtais raštais jis pranešė Italijos bankui esąs pasirengęs ją įgyvendinti, tačiau ieškovai negalėjo identifikuoti šių raštų fragmento, kuris galėjo būti suprantamas kaip prašymas suteikti leidimą.

62 Antra, dar prieš perkeliant Direktyvą 2014/59 į nacionalinę teisę 2015 m. lapkričio 16 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 180/15, dėl kurio, FITD teigimu, tokia paramos intervencinė priemonė tapo įmanoma, *Banca delle Marche* specialieji įgaliotiniai 2015 m. lapkričio 4 d. raštu pranešė Italijos bankui apie gresiančią nemokumo situaciją ir nurodė nerimaujantys, kad šio banko gelbėjimas nebus įvykdytas laiku, atsižvelgiant į jo finansinę padėtį. Tai savaime rodo, kad FITD negalėjo greitai pritaikyti intervencinės priemonės, nepriklausomai nuo galimo poreikio apie ją iš anksto pranešti Komisijai pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį (žr. šio sprendimo 14 ir 16 punktus). Šį negalėjimą patvirtina tai, kad neeilinis FITD konsorciumo nariais esančių bankų susirinkimas FITD įstatų pakeitimus, dėl kurių tokia intervencinė priemonė būtų tapusi įmanoma pagal naują reguliavimo sistemą, patvirtino tik 2015 m. lapkričio 26 d. (žr. šio sprendimo 21 punktą), t. y. praėjus penkioms dienoms po sprendimo dėl *Banca delle Marche* pertvarkymo priėmimo.

63 Trečia, priešingai, nei mano ieškovai, nei Italijos banko darbuotojo parodymai, nei Italijos banko pranešimas dėl *Banca delle Marche* krizės (žr. šio sprendimo 24 ir 26 punktus) negali paneigti ankstesnio vertinimo. Šie dokumentai buvo parengti praėjus daug laiko po to, kai buvo priimtas sprendimas dėl *Banca delle Marche* pertvarkymo, ir tuo metu, kai, be kita ko, Italijos bankui ieškovai Italijos teismuose jau pareiškė ieškinius dėl žalos atlyginimo. Be to, pranešime dėl *Banca delle Marche* krizės nurodytas tariamas Komisijos atsisakymas patvirtinti FITD vykdytiną šio banko rekapitalizavimą ir tai „oficialiai aukščiausiu lygiu buvo patvirtinta 2015 m. lapkričio 19 d. Komisijos narių J. Hill ir M. Vestager rašte“, nors tokio turinio negalima priskirti minėtam raštui (žr. šio sprendimo 55 punktą). Bet kuriuo atveju neatrodo tikėtina, kad būtinybė pranešti Komisijai apie tokią FITD intervencinę priemonę, kurios turinys ir tvarka dar nėra pakankamai

patikslinti, visų pirma kiek tai susiję su jo narių dalyvavimo apimtimi ir būdais, ir dėl kurios dar nenusprendė FITD organai bei kompetentingos valdžios institucijos, savaime užkirstų kelią gelbėti *Banca delle Marche*, kaip tai matyti iš dalies minėtų parodymų. Italijos banko pranešimas dėl *Banca delle Marche* krizės neleidžia to aiškinti kitaip. Iš tiesų, nors minėtame pranešime pažymima būtinybė pranešti apie tokią priemonę Komisijai ir gauti išankstinį jos pritarimą, nėra nuoseklu, kad jame nepabrėžiama krizės, su kuria susiduria šis bankas, svarba – tokia, kokia ji buvo 2015 m. lapkričio mėn. pradžioje ir kokia konstatuota Italijos banko atliktame preliminariame vertinime prieš priimant sprendimą dėl pertvarkymo ir jį pagrindžiant.

64 Ketvirta, šis aiškinimas atitinka *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas) ir *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) sprendimų aiškinimą (žr. šio sprendimo 27 ir 29 punktus), kuriais remdamiesi ieškovai nepagrįstai teigia iš esmės tvirtinę, kad Italijos banko sprendimas nurodyti vykdyti *Banca delle Marche* pertvarkymą buvo ne „savarankiškas“, o „įpareigotas“ Komisijos. Iš tiesų minėtų sprendimų, kuriais remiasi ieškovai, dalyse iš esmės tik primenamos tam tikros faktinės aplinkybės, išdėstytos šio sprendimo 52 ir paskesniuose punktuose, tačiau nepateikiamas teisinis kvalifikavimas. Taigi *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas), be abejo, priminė Italijos banko teiginius, o jis „pertvarkymo schemoje aiškiai nurodė, kad [FITD] intervencinė priemonė negalėjo būti vykdoma, nes Komisija <…> ją vertino nepalankiai, kadangi ji nebuvo suderinama su valstybės pagalbos taisyklėmis, ir kad [FITD] intervencinė priemonė turėjo būti [jai] oficialiai pateikta iš anksto <…>, siekiant įvertinti jos suderinamumą su minėtomis taisyklėmis“. Priešingai, nei per teismo posėdį teigė ieškovai, atsakydami į Bendrojo Teismo klausimą, šių teiginių priminimas nereiškia, kad *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas) laikėsi nuomonės, jog Italijos bankas nebeturėjo diskrecijos vien dėl Komisijos požiūrio. Iš tiesų atlikdamas savo vertinimą ir faktinių aplinkybių teisinį kvalifikavimą šis teismas veikiau pabrėžė įvairius veiksnius ir ekonominius duomenis, pateisinusius išvadą, kad, priimant sprendimą dėl pertvarkymo, *Banca delle Marche* nevykdė įsipareigojimų, taigi jo pertvarkymas buvo ir pagrįstas, ir atitinkantis proporcingumo principą. Be to, savo sprendime pabrėžusi tai, kad, Komisija, laikydamasi savo požiūrio byloje, susijusioje su *Banca Tercas*, FITD intervencines priemones prilygino valstybės pagalbai (8.3 ir 8.4 punktai), *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) neatliko nuodugnaus šių faktinių ir teisinių aplinkybių vertinimo, o tik atmetė įrodymą, kad egzistuoja priežastinis ryšys tarp to, kad nebuvo inicijuota *Banca delle Marche* gelbėjimo procedūra, ir tariamos žalos bei tos žalos realumo (8.5 ir 9 punktai).

65 Penkta, lygiagreti procedūra, vykdyta byloje, susijusioje su *Banca Tercas*, įrodo, kad, nors Italijos valdžios institucijos, Italijos bankas ir FITD iš tikrųjų buvo įsitikinę ir dėl būtinybės, ir dėl galimybės išgelbėti *Banca delle Marche*, jie galėjo laikytis tokio paties rungimosi požiūrio kaip ir toje kitoje byloje, kurioje priimtas sprendimas dėl *Banca Tercas*, 2019 m. kovo 19 d. Sprendimas *Italija ir kt. / Komisija* (T-98/16, T-196/16 ir T-198/16, EU:T:2019:167) bei vykdytas apeliacinis procesas byloje C-425/19 P. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad pirmoji FITD intervencinė priemonė, skirta *Banca Tercas*, buvo nustatyta gerokai prieš perkeliant Direktyvą 2014/59 į nacionalinę teisę, todėl šis aspektas savaime negali įtikinamai paaiškinti Italijos privataus bankų sektoriaus dvejonių, siekiant paremti *Banca delle Marche*. Be to, Komisija pažymėjo, o ieškovai tam neprieštaravo, kad per tą laikotarpį ji pritarė antrajai FITD intervencinei priemonei, taikytinai *Banca Tercas*, atsižvelgdama į taisykles valstybės pagalbos srityje, o tai įrodo, kad Komisija nebūtinai buvo paskatinta uždrausti visas tokio pobūdžio intervencines priemones ir kad reikia nagrinėti kiekvieną atvejį atskirai, taigi konkretaus nagrinėjimo rezultato negalima pritaikyti kitam atvejui.

66 Šešta, reikia priminti, kad Teisingumo Teismo pirmininkas 2019 m. lapkričio 13 d. Nutartyje *Komisija / Italija ir kt.* (C-425/19 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:980, 17–21 punktai) atmetė ieškovų prašymą leisti įstoti į bylą palaikyti ieškovų pirmojoje instancijoje reikalavimų, motyvuodamas tuo, kad jie neįrodė suinteresuotumo bylos C-425/19 P baigtimi, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 40 straipsnio antrą pastraipą. Iš tiesų jis, be kita ko, nusprendė, kad ieškovai neįrodė priežastinio ryšio tarp, pirma, Komisijos pozicijos, priimtos sprendime dėl *Banca Tercas*, ar net procedūros, dėl kurios buvo priimtas tas sprendimas, pradėjimo ir, antra, *Banca delle Marche* pertvarkymo.

67 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, negalima pritarti ieškovų argumentams, kad tariamai neteisėti veiksmai, dėl kurių priekaištaujama Komisijai, užkirto kelią išgelbėti *Banca delle Marche*, nepaisant Italijos valdžios institucijų pastangų, ir tai buvo reali ir išimtinė jų patirtos žalos priežastis. Iš tikrųjų bendras reikšmingų įrodymų vertinimas leidžia padaryti išvadą, kad, net jei šie veiksmai atliko tam tikrą vaidmenį tyrimo procese, dėl kurio Italijos valdžios institucijos priėmė sprendimą dėl šio banko pertvarkymo, nes manė, kad būtinybė iš anksto pranešti Komisijai apie galimą FITD paramos priemonę minėtam bankui buvo kliūtis greitai išspręsti finansinę krizę, su kuria susidūrė *Banca delle Marche*, jų 2015 m. lapkričio 21 d. sprendimas pradėti *Banca delle Marche* pertvarkymo procedūrą, priimtas įgyvendinant jų pačių įgaliojimus ir diskreciją (žr. šio sprendimo 58 punkte nurodytą jurisprudenciją), vis dėlto išliko savarankiškas, jam Komisijos požiūris nedarė lemiamos įtakos ir iš esmės jis buvo pagrįstas jų išvada dėl šio banko įsipareigojimų nevykdymo, o tai buvo lemiama šio pertvarkymo priežastis, kaip tai suprantama pagal jurisprudenciją (šiuo klausimu žr. 2019 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Europos Sąjunga / Guardian Europe ir Guardian Europe / Europos Sąjunga*, C-447/17 P ir C-479/17 P, EU:C:2019:672, 32 punktą).

68 Kitaip tariant, ieškovai negali pakankamai teisiškai įrodyti priešingos prielaidos, kad, nesant tariamai neteisėtų Komisijos veiksmų, FITD, gavęs Italijos valdžios institucijų, visų pirma Italijos banko, pritarimą, iš tikrųjų būtų galėjęs išgelbėti *Banca delle Marche* 2015 m. lapkričio mėn.

69 Darytina išvada, kad šiuo atveju ieškovai neįrodė priežastinio ryšio tarp tariamai neteisėtų Komisijos veiksmų ir nurodytos žalos, o to pakanka konstatuoti, kad Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlygos nėra tenkinamos (žr. šio sprendimo 44 punkte nurodytą jurisprudenciją).

70 Kalbant apie ieškovų prašymą taikyti tyrimo priemonę, susijusią su visais administraciniais bylos „*Banca delle Marche* (SA.39543 2014/CP)“ dokumentais, pakanka konstatuoti, kad Bendrasis Teismas mano, jog bylos medžiagoje yra pakankamai informacijos, leidžiančios priimti sprendimą dėl ginčo, ir kad netikslinga leisti ieškovams minėtoje byloje ieškoti dokumentų, kurie negalėtų turėti įtakos Bendrojo Teismo vertinimui dėl priežastinio ryšio nebuvimo.

71 Šiomis aplinkybėmis ieškinys turi būti atmestas, nesant reikalo nagrinėti kitų Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlygų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

72 Pagal Procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi ieškovai pralaimėjo bylą, iš jų priteisiamos bylinėjimosi išlaidos pagal Komisijos pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (trečioji kolegija)

nusprendžia:

1. **Atmesti ieškinį.**

2. **Priteisti iš *Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro, Montani Antaldi Srl, Fondazione Cassa di Risparmio di Fano, Fondazione Cassa di Risparmio di Jesi* ir *Fondazione Cassa di Risparmio della Provincia di Macerata* bylinėjimosi išlaidas.**

Csehi De Baere Steinfatt

Paskelbta 2021 m. birželio 30 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.